

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน ทำให้มนุษย์ได้รับประโยชน์จากการนำเทคโนโลยีไปใช้ ช่วยให้ได้รับความสะดวกสบายในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเดินทางที่มีการคมนาคมขนส่งที่รวดเร็วและทันสมัยที่สามารถเดินทางไปในที่ต่าง ๆ ได้ในระยะเวลาอันสั้น ด้านการติดต่อสื่อสารที่สามารถส่งข้อความหรือข้อมูลถึงกันได้อย่างรวดเร็ว หรือในด้านอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การศึกษา และด้านความบันเทิง ช่วยให้การติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน คนนับล้านทั่วโลกเข้าไปใช้บริการใน World Wide Web หรือเว็บอินเทอร์เน็ตกลายเป็นตลาดระดับโลกในด้านข้อมูลและพาณิชย์ ข่าวดสารที่เสนอผ่านเว็บเป็นช่องทางการสื่อสารแบบใหม่ที่ได้รับการนิยมนิยมสูงขึ้นทุกขณะ ด้วยความสามารถของสื่อในการเสนอข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง (จินทนา ทองประยูร, 2551, หน้า 2) โดยจะเห็นได้จากการที่คนในสังคมให้ความสำคัญกับการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเชื่อมต่อเข้าสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันมากขึ้น จากผลการสำรวจของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2552, หน้า 2) หรือ National Electronics and Computer Technology Center [NECTEC] พบว่า ปี พ.ศ. 2552 ที่ผ่านมามีประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตถึง 18.3 ล้านคน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 65 ล้านคน และคาดว่าจะเพิ่มสูงถึง 24 ล้านคนในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและประโยชน์ที่ได้รับ

ปัจจุบันเราไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตเพียงเพื่อค้นหาข้อมูลหรือเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่เป็นการปรับตัวในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็น ในด้านการติดต่อสื่อสาร การทำพาณิชย์ธุรกรรม การทำงาน หรือการเรียนการศึกษา และอินเทอร์เน็ตยังได้สร้างความเปลี่ยนแปลงต่อธุรกิจและอุตสาหกรรมในด้านต่าง ๆ ให้ต้องพยายามตื่นตัวในการเรียนรู้และก้าวให้ทันเทคโนโลยีเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับยุคข้อมูลข่าวสาร ส่งผลให้ธุรกิจสื่อมวลชนอย่างหนังสือพิมพ์ที่ทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารและมีบทบาทที่สำคัญต่อสังคมมาอย่างยาวนานต้องมีการปรับตัว นอกเหนือจากการพัฒนาปรับปรุงสื่อเก่าที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้นแล้ว การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบของสื่อใหม่ โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสาร เพื่อรองรับกลุ่มผู้อ่านทางอินเทอร์เน็ตและเพิ่มกลุ่มผู้อ่านรายใหม่ ๆ ที่สามารถเปิดรับข้อมูลข่าวสารแบบออนไลน์ ซึ่งมีลักษณะการนำเสนอข้อมูลในรูปของสื่อประสม (multimedia) ที่เรียกว่า หนังสือพิมพ์ออนไลน์ (online newspaper)

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยเนื้อหา การรายงานข่าวและการวิเคราะห์ข่าวด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม บันเทิง ไม่แตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ปกติที่ตีพิมพ์บนกระดาษ แต่จะสะดวกต่อการรับข่าวสาร สามารถนำเสนอข้อมูลได้รวดเร็วกว่าในรูปแบบทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว คลิปวิดีโอ และคลิปเสียง ที่ง่ายต่อความเข้าใจ ข่าวจะมีลักษณะเป็น Real Time มากขึ้น นั่นคือ มีการรายงานข่าวที่รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และมีการปรับเปลี่ยนข่าวสารใหม่ ๆ มานำเสนออยู่ตลอดเวลา ทั้งยังสามารถเชื่อมโยงข้อมูลและค้นหาข้อมูลข่าวย้อนหลังได้อีกด้วย นอกจากนี้แล้วหนังสือพิมพ์ออนไลน์ยังมีลักษณะปฏิสัมพันธ์ (interactive) คือสามารถสื่อสารกันแบบโต้ตอบกันได้ ผู้อ่านสามารถแสดงความคิดเห็นแล้วส่งกลับไปยังผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ออนไลน์ได้ทันทีหรือแสดงความคิดเห็นกันในกลุ่มผู้อ่านสำหรับประเด็นข่าวในแต่ละวัน แม้จะอยู่ต่างสถานที่กันก็ตาม (Massey & Levy, 1999, p. 139)

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ในประเทศไทย เกิดขึ้นจากกระแสความนิยมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากต่างประเทศและผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ส่งผลให้องค์กรหนังสือพิมพ์ทั่วโลกในขณะนั้นหันมาปรับลดต้นทุนการผลิตและให้

ความสนใจกับการสร้างเว็บไซต์ข่าว เดือนมีนาคม พ.ศ. 2539 หนังสือพิมพ์ บางกอกโพสต์ เป็นองค์กรแรกที่ใช้บริการหนังสือพิมพ์ในรูปแบบออนไลน์ นับเป็นหนังสือพิมพ์ออนไลน์ฉบับแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ในขณะเดียวกัน บริษัทในเครือองค์กรหนังสือพิมพ์ เข้ารับสัมปทานจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย หรือ กสท. (ในสมัยนั้น) เพื่อเป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่บุคคลทั่วไป จำนวน 2 ราย คือ บริษัท อินโฟนิวส์ จำกัด ในเครือบริษัท วัฏจักร จำกัด (มหาชน) และบริษัท เอ็มกรุ๊ป จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทแม่ของเครือแมนเจอร์ มีเดียกรุ๊ป จำกัด แสดงให้เห็นว่า องค์กรด้านสิ่งพิมพ์มีความตื่นตัว และให้ความสนใจด้านนี้อยู่พอสมควร และต่อจากนั้นหนังสือพิมพ์อีกหลายฉบับ ต่างก็เปิดให้บริการหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของตน ตามความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่ และพยายามพัฒนาเว็บไซต์ด้านเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอให้ดีขึ้นมาตามลำดับ โดยในช่วงดังกล่าววัตถุประสงค์หลักของการจัดทำหนังสือพิมพ์ออนไลน์เพื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กรให้ดูทันสมัย และเพิ่มช่องทางเสริมในการเผยแพร่ข้อมูลของสื่อหลัก (สุกัญญา วงศ์ทางสวัสดิ์, 2549, หน้า 3-5)

ปัจจุบันมีผู้ผลิตหนังสือพิมพ์ออนไลน์เกิดขึ้นมากมายและให้ความสำคัญกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเทียบเท่ากับสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่เดิม แต่ในภาวะของสังคมยุคดิจิทัลที่อินเทอร์เน็ตและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันและเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมอย่างทุกวันนี้ ทำให้การส่งข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นจากทุก ๆ ที่ ตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์เคลื่อนที่พกพาต่าง ๆ ที่สามารถรองรับการติดต่อสื่อสารแบบออนไลน์ช่วยเพิ่มช่องทางการสื่อสารจากผู้ให้บริการข่าวออนไลน์ได้หลากหลายช่องทางมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ผลิตหนังสือพิมพ์ออนไลน์ต้องหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบ วิธีการนำเสนอข่าวสาร และรองรับการให้บริการในช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าในปัจจุบันและเพื่อรักษากลุ่มผู้อ่านเดิมไว้ สร้างกลุ่มผู้อ่านรายใหม่ ๆ รวมถึงการที่ผู้อ่านจะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกลุ่มคนในสังคมปัจจุบันที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า ในปัจจุบันที่เป็นยุคของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มที่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และยอมรับนวัตกรรมได้เร็ว เพื่อนำผลจากการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เพื่อให้ทันและสอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน ดังมีวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะประชากรของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่เปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์
2. ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
3. ศึกษาเนื้อหา วิธีการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ลักษณะประชากรของประชาชนที่ต่างกันมีผลทำให้การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของประชาชนในกรุงเทพแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการเปิดรับหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่ต่างกันมีผลทำให้การเปิดรับข่าวสารของประชาชนในกรุงเทพแตกต่างกัน
3. เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่ต่างกันมีผลทำให้การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของประชาชนในกรุงเทพแตกต่างกัน
4. วิธีการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่ต่างกันมีผลทำให้การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของประชาชนในกรุงเทพแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีขอบเขตของการวิจัย คือ ศึกษาผู้อ่านที่มีอายุตั้งแต่ 18-50 ปี 400 คน ในกรุงเทพมหานคร ที่มีการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของไทยรัฐ เดลินิวส์ ฐานเศรษฐกิจ กรุงเทพธุรกิจ และเดอะเนชั่น โดยเน้นสำหรับผู้ที่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์เท่านั้น และเก็บข้อมูลในช่วงเวลา 9.00-20.00 น. ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - 20 มิถุนายน พ.ศ. 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ หมายถึง หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่นำเสนอในรูปแบบของเว็บไซต์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่นำเสนอเนื้อหาข่าวเหมือนหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ หมายถึง ลักษณะประชากรของผู้อ่าน เนื้อหาการนำเสนอของข้อมูล และรูปแบบของหนังสือพิมพ์ออนไลน์

การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้อ่านที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นหาข้อมูลข่าวสารออนไลน์ และเวลาที่ใช้ในการอ่าน

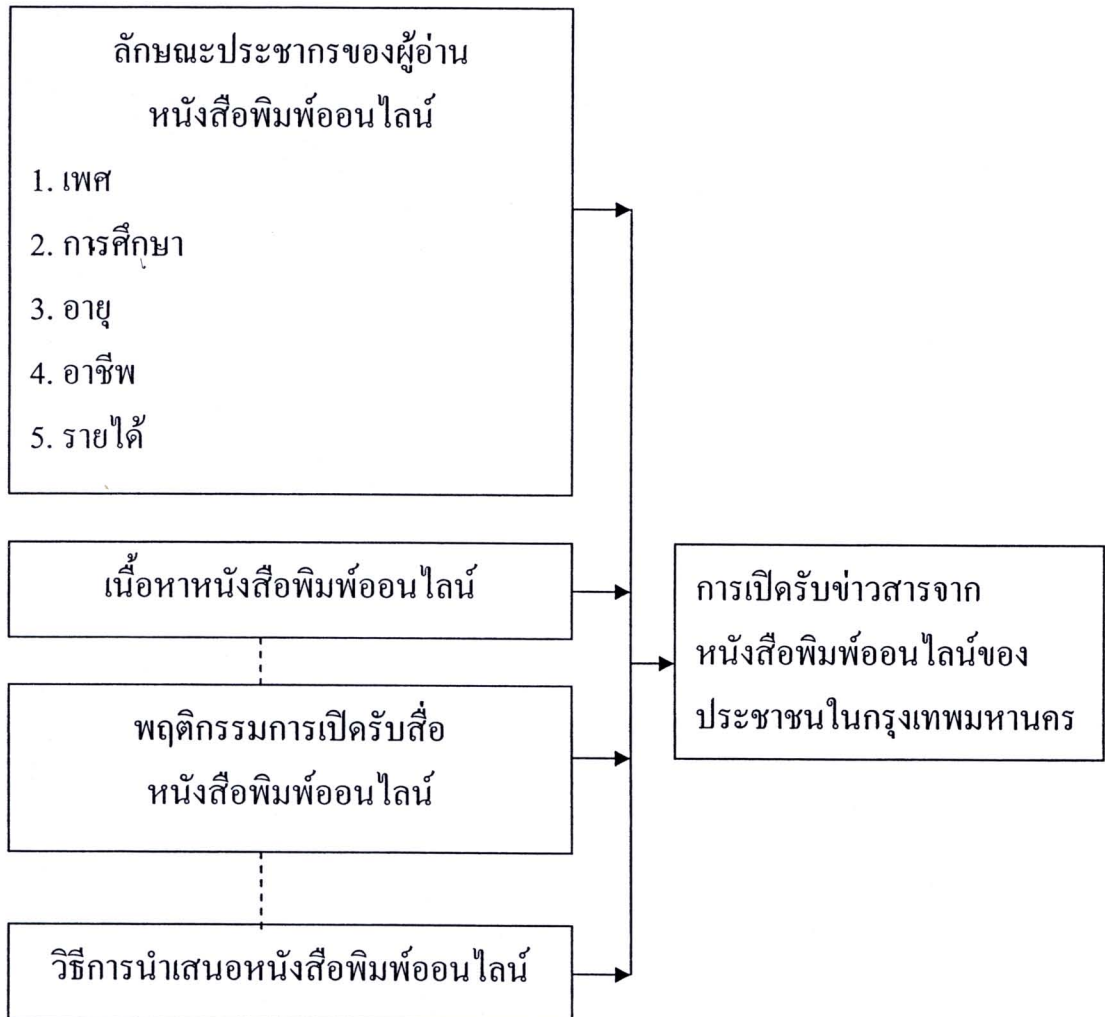
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาเนื้อหา รูปแบบ และการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ให้ผู้รับข่าวสารได้รับข่าวสารที่มีคุณภาพในอนาคต
2. ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้รับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าของการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์
3. ผลการศึกษาที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนา การจัดทำหนังสือพิมพ์ออนไลน์ต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

จากกรอบแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังจะกล่าวในบทต่อไป